# मानब आधिकारको बिस्बव्यापि घोस्नापत्र १९४८

**प्रास्ताबाना**

बिस्वको द्याङ जाहान झाराङ सदस्यगेलाइको लिताहिका प्रतिस्ठा, सामानता आरो माखुपिका आधिकारगेलाइको साम्मानको भासिङ स्वतन्त्र, न्याइ आरो सान्ति आधार जेङकानासिङ,

मानब आधिकारगेलाइको हेला आरो वास्तामापाका फल स्वरुप मानबजातिको बिबेकहेङ दोङ आघात पाका भाइका असभ्य खालको कामगेलाइ हिनाङसिङ आरो मानबजातिहेङ माथिसिङ ताइको आस्था आरो नुइधुइका स्वतन्त्रताको उपभोग पालि निङका सर्बसाधारन द्याङको उच्चतम आकांक्छया हिनाङसिङ,

आत्याचार आरो दमनको बिरुद्ध अन्तिम उपाइको रुपता बिद्रोह पालि खामालाइहेङ बाध्य मापालि कानुनको सासनसो मानब आधिकार बान्चेपालि गोइनाङसिङ,

रास्ट्रगेलाइ माझा सानाइतिभायाको सामान्दा बाञ्छिपालि गोइनासिङ,

संयुक्त रास्ट्रसंघको खामालाइको बडापत्रता द्याङको मौलिक आधिकारगेलाइ आरो द्याङको इज्जत प्रतिस्ठा आरो बाबाल र बेबाल माझा बाराबर आधिकार अभिब्यक्ति पातेङ बृहत स्वतन्त्रता दोफाङ सामाजिक प्रगति आरो जिबनस्तर प्रबर्द्धन पालि केरा चाकाताङ,

सदस्य रास्ट्रगेलाइ संयुक्त रास्ट्रसंघदोफाको साहिताता मानब आधिकारगेलाइ आरो मौलिक स्वतन्त्रता निङलि बिस्वव्यापि साम्मान, पालाना आरो प्रबर्द्धन पालि केरा चाकानाङ, आरो इदि आधिकार र पुराङ स्वतन्त्रता निङलिको भासिङ बाराबर समझदारि हिलि महत्वपुर्न जेङकानासिङ,

माहासभासो गोताङ जानतागेलाइ आरो गोताङ रास्ट्रगेलाइसो हासिल पाका एलोङ साझा मापदन्डको रुपता इदि मानब आधिकारको बिस्वव्यापि घोस्नापत्र घोस्ना पाखे आरो इदि उद्देस्यको भासिङ द्याङ किपाङ र सामाजको गोताङ अंगसो इदि घोस्नापत्रहेङ निरन्तर ध्यानता ताअतेङ पोञ्हेपाका आरो सिक्छयाको माध्यमसो इदि आधिकार र स्वतन्त्रतागेलाइ पाहा साम्मान प्रबर्द्धन पालि, रास्ट्रिय आरो आन्तार्रास्ट्रिय स्तरता, सदस्य रास्ट्रको जानता माझा, ओबालाइको छेत्र आरो छेत्राधिकार आन्तार्गत आधिकारको साम्मान र पालाना पालि प्रयत्न हिका खान्धुरि च्हुका हि ।

**धाराः १** हिदिबुङ खामालाइ प्रतिस्ठा आरो आधिकारको आधारता जोलोमसोङ स्वतन्त्र र बाराबर हिखे । ओबालाइ बुद्धि बिबेक चुम्तेङ लोका हिखे र ताइताइमिता दाइओने ताइ खामालको बेभार पालि गोइखे ।

**धाराः २** जाति, बर्न, लिङग, भासा, धर्म, राजनैतिक वा भेनाङ बिचारधारा, रास्ट्रिय वा सामाजिक बानाइका, सम्पत्ति, जोलोम वा भेनाङ हिदिबुङ हैसियत भाइका हिदिबुङ आधारता हिदिबुङ खालको खेङका बिना गोताङ खामालाइ इदि घोस्नापत्रता लोका आधिकार र स्वतन्त्रतागेलाइको आधिकार ह्याङ । यासो भेनाङता राजनितिक, छेत्राधिकार वा भेनाङ देस वा छेत्रदोफा सम्बन्धित खामालाइ, हिदिबुङ

स्वतन्त्र, संरक्छित, ताइसासन बिना वा बाहारको सात्तासो सासन जेङका देस दोका भाइका हिदिबुङ आधारता खेङलि मानिङखे ।

**धारा: ३** हिदिबुङ द्याङहेङ जिबन स्वतन्त्र आरो सुरक्छयाको आधिकार हिखे ।

**धारा: ४** हासुहेङ बुङ धेउका वा दास बानाइतेङ माताअ्ताङ । हिदिबुङ खालको दासत्व आरो दास बानाइका बेपारहेङ पुराङ पालिमानिङका पाका हि ।

**धारा: ५** हिदिबुङ खामालहेङ सारिरिक यातना पिका वा दायामाया मान्थुका वा अपमान जेङका बेभार वा साजाइ मापिलिगोइखे ।

**धारा: ६** चारपाहाङ कानुनको मिअ्ता हिदिबुङ खामालहेङ खामालको रुपता मान्यता निङका आधिकार हिखे ।

**धारा: ७** झाराङ खामालाइ बिना खेङका कानुनको मिअ्ता बाराबर ह्याङ र कानुनको आधारता झाराङहेङ बाराबर बेभार ज्याङ । झाराङ खामालाइहेङ इदि घोस्नापत्रको उल्लंघन, वा भेनाङ हिदिबुङ खालको खेङका वा हिदिबुङ खालको खेङका काथाको भासिङ उत्तेजना पाका बिरुद्ध कानुनको बाराबर संरक्छयन निङका आधिकार हिखे ।

**धारा:८** हिदिबुङ खामालहेङ संविधान वा कानुनसो निङका मौलिक आधिकारगेलाइको उल्लंघन पाका कामगेलाइ बिरुद्ध रेम्का न्यायालयसो प्रभाबकारि उपचार निङका आधिकार हिखे ।

**धारा: ९** हासुहेङ बुङ ताइढंगसो गिरफ्तार पाका, नजरबन्दता ताअ्का वा देससो ओल्हेपालि मानिङखे ।

**धारा: १०** हिदिबुङ खामालहेङ ताइमिहेङ लागाइका फौजदारि अभियोग वा ताइको आधिकार र दायित्व पालाउ स्वतन्त्र आरो रेम्का न्यायालयता बाराबर ढंगसो निस्पक्छय र सार्वजनिक हिङपाका आधिकार हिखे ।

**धारा: ११**

१.दन्डनिङका मुद्दाको अभियोग लागेका हिदिबुङ खामालहेङ सार्वजनिक हिङपाकाता ताइमिहेङ बान्चेपालि भासिङ आबास्यक प्रमानगेलाइ पेस पालि र कानुन बमोजिम दोसि प्रमानित माजेङका थेकापा निर्दोस हिका आधिकार हिखे ।

२. हिदिबुङ खामालहेङ काम पाका बेला रास्ट्रिय वा आन्तार्रास्ट्रिय कानुनसो दन्डनिङका काथा माठहर्‍याइका थेकापा इन्सिका काम पाका हिदिबुङ द्याङहेङ दन्डनिङका मुद्दाको दोसि प्रमानित पातेङ साजाइ मापिलिगोइखे । र ओदोइ दन्डनिङका मुद्दा पाका बेला लागु पाका साजाइ खान्तेङ इस्तु साजाइ बुङ मापालिगोइखे ।

धाराः १२ हिदिबुङ खामालहेङ म्होलिनिङकाकाथाता, जाहान, साः वा चिठि बेभार ताइढंगसो वा गैरकानुनि हस्तछेप मापालिगोइखे । र ताइको प्रतिस्ठा आरो मिङचलिकाता बुङ गैरकानुनि आक्रमन मामालिगोइखे । हिदिबुङ खामालहेङ इन्सिका हस्तछेप वा आक्रमन बिरुद्ध कानुनसो बान्चेपाका आधिकार हिखे ।

धाराः १३

१. हिदिबुङ खामालहेङ ताइको देसको सिमानालिता हानेलिलोलि आरो हिलिचालि निङका स्वतन्त्रताको आधिकार हिखे ।

२. हिदिबुङ खामालहेङ ताइको देस वा भेनाङ हिदिबुङ देस लाअ्लि निङका र ताइको देस घुरिलि निङका आधिकार हिखे ।

धाराः १४

१. हिदिबुङ खामालहेङ आत्याचार र आन्याइसो बान्चेलि हिदिबुङ देसता हिलि निङका आधिकार हिखे ।

२. गैरराजनितिक आपराधगेलाइ वा संयुक्त रास्ट्रसंघको उद्देस्य र सिद्धान्तगेलाइ बिरुद्धको कामगेलाइसो बास्ताबिक रुपता ओल्हेका मुद्दागेलाइता दोनु इदि आधिकारको उपभोग पालि मानिङखे ।

धाराः १५

१. खामाल किपाङहेङ रास्ट्रियताको आधिकार हिखे ।

२. हिदिबुङ खामालहेङ ताइढंगसो ताइको रास्ट्रियतासो दुरे ताअ्लि मान्थु । हिदिबुङ खामालहेङ रास्ट्रियता फेरिलि निङका आधिकारसो दुरे ताअ्लि बुङ मान्थु ।

धाराः १६

१. उमेर पुगिका बाबाल आरो बेबालहेङ जाति, रास्ट्रियता वा धर्मको बन्देज बिना बिहु पालि जाहान बानाइलि निङका आधिकार हिखे । ओबालाइहेङ बिहु पाका बेला, बिहुको सामान्दा जोरिका बेला र खातिपोका बेला बाराबर आधिकार निङलि गोइखे ।

२.बेहुला र बेहुलि न्हेमिकोङ स्वतन्त्र आरो पुराङ मन्जुरिता खिनिङ बिहु पालि गोइखे ।

३. जाहान सामाजको प्राकृतिक आरो आधारभुत इकाइ । आदोङभोसिङ जाहान सामाज आरो रास्ट्रसो संरक्छयन निङका आधिकार ताअ्खे ।

धाराः १७

१. हिदिबुङ खामालहेङ ताइको व्यक्तिगत दोफाङ भेनाङ खामालाइदोफा मिलितेङ सम्पत्ति ताअ्का आधिकार हिखे ।

२. हिदिबुङ खामालहेङ ताइढंगसो ताइको सम्पत्तिसो दुरे ताअ्लि मानिङखे ।

धाराः १८ हिदिबुङ खामालहेङ ताइको बिचार ताअ्का, बिबेक प्रयोग पाका आरो धर्मको स्वतन्त्रताको आधिकार हिखे । इदि आन्तार्गत वाको ताइमि रोजिका धर्म वा आस्था फेरिलि स्वतन्त्रता, व्यक्तिगत रुपता वा बोमिदोफा मिलितेङ, सार्वजनिक वा निजि रुपता पुजाआजा पाका स्वतन्त्रता दोफाङ, ताइको धर्म मानिका, ताइको धर्म धिर्पाका, आस्था तिम्पाका, पुजाआजा पालि स्वतन्त्रता भाइका काथागेलाइ परिखे ।

धाराः १९ हिदिबुङ खामालहेङ बिचार आरो अभिव्यक्ति स्वतन्त्रताको आधिकार हिखे । इदि आधिकार आन्तार्गत बिना हस्तछेप ताइको बिचारगेलाइ ताअ्लि निङका स्वतन्त्रता, सिमानाको बन्देज बिना हिदिबुङ माध्यम पाहा सुचाना र बिचारगेलाइ निङका, भोअ्का आरो फाइलिपालि स्वतन्त्रता सुधाङको काथागेलाइ परिखे ।

धाराः २०

१. हिदिबुङ खामालहेङ सान्तिपुर्बक सभा पालि आरो सांगाठान खोलेलि स्वतन्त्रताको आधिकार हिखे ।

२. हिदिबुङ खामालहेङ हिदिबुङ सांगाठानता हिलि बाध्य पालि मादोअ्खे ।

धाराः२१

१. हिदिबुङ खामालहेङ प्रत्यक्छय वा स्वतन्त्र रुपसो साल्न्हाका प्रतिनिधिगेलाइ पाहा ताइको देसको सारकारता भाग च्हुलि निङका आधिकार हिखे ।

२. हिदिबुङ खामालहेङ ताइको देसको सार्वजनिक सेवाता बाराबर पहुँच निङका आधिकार हिखे ।

३. सारकारको सासन पाका आधार जानताको चाहाना जेङखे । इस्का चाहाना आबाधिक र निस्पक्छय भोटसो पालि दोअ्खे र इन्सिका चुनाउ गोप्य भोट वा भेनाङ इन्सिकाङ खालको स्वतन्त्र भोट प्रनालिसो पालिगोइखे ।

धाराः २२ सामाजको सदस्यको हैसियतता हिदिबुङ खामालहेङ सामाजिक सुरक्छयाको आधिकार हिखे, दोफाङ हिदिबुङ खामालहेङ राज्यको रास्ट्रिय प्रयत्न वा आन्तार्रास्ट्रिय साहिता पाहा आरो हिदिबुङ देसको स्रोत र साधान आन्सार वाको प्रतिस्ठा र स्वतन्त्र व्यक्तित्वको बिकासको भासिङ गोइका आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक आधिकारगेलाइ उपभोग पाका आधिकार हिखे ।

धाराः २३

१. हिदिबुङ खामालहेङ काम पाका, ताइ खालसो रोजगारी साल्का र काम पालिको भासिङ रेम्का र सोबाइका परिस्थिति बानाइलि र बेरोजगारिको संरक्छयन निङका आधिकार हिखे ।

२. हिदिबुङ खामालहेङ हिदिबुङ खेङका बिना कामको भासिङ बाराबर दाम निङका आधिकार हिखे ।

३. काम पाका हिदिबुङ खामाल र ताइको जाहानको भासिङ मानबिय प्रतिस्ठा आन्सार बान्चेका बन्दोबस्तको भासिङ रेम्का र सोबाइका दाम निङका र आबास्यक जेङनु सामाजिक संरक्छयसो आरो भेनाङ उपाइगेलाइसो इङकोता दोकाथेकापाको आधिकार हिखे ।

४. हिदिबुङ खामालहेङ ताइको हितको रक्छयाको भासिङ ट्रेड युनियन खोलेका र इङकोता दुल्लि निङका आधिकार हिखे ।

धाराः २४ हिदिबुङ खामालहेङ एल्का काम बेला सिमा र तलब सुधाङको आबधिक बिदा सुधाङ माइसाका र ओसाङहिलि निङका आधिकार हिखे ।

धाराः २५

१. हिदिबुङ खामालहेङ वाको र वाको जाहानको स्वास्थे र कल्यानको भासिङ खाद्यान्न, लोखनधाबा, हिका आरो ओसेरेपोइतिको सुबिधागेलाइ र आबास्यकता आन्सारको सामाजिक सेवागेलाइ सुधाङ स्तरयुक्त जिबन बान्चेलि निङका आधिकार हिखे । दोफाङ बेरोजगारि, बिमारि, मादोका, रान्दि, वाराङबेराङ बेला वा ताइको काबुबाहार भेनाङ परिस्थितिता साधान र स्रोतको आभाबता बान्चेलि सामास्या हिनु सुरक्छयाको आधिकार हिखे ।

२. आमाइ र जामालहेङ बिसेस हेरचाहा र साहिता निङका आधिकार हिखे । बिहुको सामान्दा जोरेन्हातेङ वा माजोरेन्हातेङ जोलोम जेङका गोताङ जामालाइहेङ बाराबर सामाजिक संरक्छयन उपभोग पाका आधिकार हिखे ।

धाराः २६

१. हिदिबुङ खामालहेङ सिक्छयाको आधिकार हिखे । कम्तिता बुङ प्रारम्भिक र आधारभुत सिक्छया निसुल्क हिखे । प्रारम्भिक सिक्छया आनिबार्य हिखे । प्राबिधिक र बेबासाइक सिक्छया झाराङहेङ सुलभ हिखे र उच्च सिक्छया योग्यताको आधारता झाराङहेङ बाराबर रुपसो उपलब्ध हिखे ।

२. सिक्छया, मानबिय व्यक्तित्वको पुराङ बिकास र मानबआधिकार आरो मौलिक स्वतन्त्रताको साम्मानहेङ रेम्का बानाइका तर्फ निर्देसित हिखे । सिक्छया झाराङ रास्ट्र, जाति र धार्मिक समुहगेलाइमाझा समझदारि, सहिस्नुता र सानाइति भाबानाको प्रबर्द्धन पाका र संयुक्त रास्ट्रसंघको सान्ति कायम पाका प्रयत्नगेलाइहेङ आगाभारि चुम्पुलि साहिता पाङ ।

३. ताइ सान्तानहेङ पिका सिक्छया रोजिका प्राथमिक आधिकार आमाइ आबाहेङ हिखे ।

धाराः २७

१. हिदिबुङ खामालहेङ ताइको सामुदाइको सांस्कृतिक जिबनता स्वतन्त्र रुपसो भाग ऋुलि, कला उपभोग पालि र बैग्यानिक प्रगति आरो याको उपभोगको फाइदागेलाइ उपभोग पाका आधिकार हिखे ।

२. हिदिबुङ खामालहेङ वाको बानाइका वा सिर्जना पाका हिदिबुङ बैग्यानिक, साहित्यिक वा कलात्मक कृतिसो निङका नैतिक र भौतिक लाभगेलाइको संरक्छयन पाका आधिकार हिखे ।

धारा : २८ हिदिबुङ खामालहेङ इदि घोस्नापत्रता दोका आधिकार र स्वतन्त्रतागेलाइ पुराङ निङलि सामाजिक र आन्तार्रास्ट्रिय बेबास्थाको आधिकार हिखे ।

धारा :२९

१. हिदिबुङ खामालहेङ ताइको सामाज पाहा दायित्व हिखे । इन्सिका सामाजता हितेङ खिनिङ खामालको स्वतन्त्रता र पुराङ व्यक्तित्व बिकासको सम्भाबना हिखे ।

२. ताइको आधिकार र स्वतन्त्रताको उपभोग पालाउ हिदिबुङ खामाल बोमिको आधिकार र स्वतन्त्रताको आदार पालि गोइखे र प्रजातान्त्रिक सामाजको नैतिकता, सार्वजनिक बेबास्था र सर्बसाधारनको कल्यानको भासिङ गोइका रेम्का आबास्यकतागेलाइ हासिल पालि कानुनसो निर्धारित सिमालिता हिलि गोइखे ।

३. इदि आधिकार र स्वतन्त्रतागेलाइ संयुक्त रास्ट्रसंघको सिद्धान्त र उद्देस्यगेलाइको उल्टापा हितेङ हिदिबुङ हालता उपभोग पालि मानिङखे ।

धाराः ३० हिदिबुङ रास्ट्र, वर्ग वा खामाल इदि घोस्नापत्रता दोका आधिकार र स्वतन्त्रतागेलाइ दाबाइका उद्देस्य वा इन्सिका खालको काम पालि दोअ्का वा काम पालि इदि घोस्नापत्रता उल्लेख हिका आधिकार र स्वतन्त्रतागेलाइ व्याख्या पालि मादोखे ।

**(१० डिसेम्बर १९४८ ता संयुक्त रास्ट्रसंघको माहासभासो पारित ।)**

*अनुवाद गरिएको भाषा : धिमाल*

*अनुवादक : सोम चातेला(धिमाल)*

नगेन्द्र बहादुर धिमाल
(अध्यक्ष)
धिमाल जाति विकास
केन्द्र, नेपाल
केन्द्रीय समिति
उर्लाबारी-६, मंगलबारे
मोरङ ।